

Indstilling af sagen om kvotekonger

Chris Kjær Jessen og Lars Nørgaard Pedersen har med deres artikelserie om politisk manipulation og modvilje mod at gribe ind over for de magtfulde kvotekonger vist hidtil ukendte sider af embedsværket og ministres magtudøvelse i Danmark.

Siden 2015 har det stået klart, at der var udfordringer med forvaltningen af såkaldt omsættelige kvoter i dansk fiskeri, bl.a. efter en DR-dokumentar og interesseorganisationers arbejde.

Det har været kendt, at der var monopollignende tilstande på fiskeriområdet, og at reglerne blev omgået, hvilket Rigsrevisionen efterfølgende har bekræftet.

De to journalisters interesse for emnet blev skærpet, da et folketingsflertal ganske usædvanligt indgik aftale om en større fiskeripakke uden om regeringen i december 2016. Flertallet uden om regeringen forlangte et opgør med kvotekongerne. Dette aktualiserede opgøret mellem den lovgivende og udøvende magt, fordi regeringen blev tvunget til at implementere en lovpakke, den ikke selv var en del af. Journalisterne indhentede oplysninger om, at den ansvarlige minister virkede tilbageholdende med at følge Folketingets beslutning om at gribe ind over for kvotekonger, hvilket blev udslagsgivende for, at de åbnede artikelserien.

Forløbet har været kendetegnet ved, at journalisterne ikke kunne få udleveret relevante dokumenter via aktindsigter. De har søgt aktindsigt efter miljøoplysningsloven, som ellers giver adgang til flere oplysninger end offentlighedsloven. Ministeriet har anerkendt, at der var tale om miljøoplysninger, men har alligevel vurderet, at den offentlige interesse ikke var stor nok. Derfor hviler dækningen især på et omfattende kildearbejde.

Berlingskes afdækning af kvotekongesagen falder i to dele. I foråret 2017 fortalte journalisterne, hvordan miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen (V) tilbageholdt oplysninger for Folketinget, selvom et flertal af partierne specifikt havde efterspurgt de pågældende informationer.

Et folketingsflertal bad ad flere omgange miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen om at udlevere alle de forslag til indgreb mod kvotekonger, som ministeriet kendte til. Ministeren vendte tilbage med ét forslag, de såkaldte tro- og loveerklæringer, hvor fiskere blot skal skrive under på, at de overholder loven. Alligevel viste dækningen, at der fandtes et katalog i ministeriet med 16 konkrete tiltag mod kvotekonger, som ministerens embedsmænd havde udarbejdet. Desuden såede dækningen tvivl om, hvorvidt ministeren overhovedet gav korrekte oplysninger på et samråd i Folketinget.

Tilbageholdelsen af oplysninger for Folketinget var så omfattende, at ministeren klart havde overtrådt ministeransvarlighedsloven, vurderede forvaltningsekspert, og ministeren måtte udsende en pressemeddelelse, hvori han undskyldte hele fire gange. Efterfølgende fik ministeren hård kritik i form af en af de største næser af Folketinget i nyere tid.

Flere spørgsmål stod dog ubesvaret tilbage. Når regeringen hævdede, at den også ville bekæmpe kvotekonger, hvorfor var der så ikke sket mere? Hvad vidste man reelt i Miljø- og Fødevareministeriet om mulighederne for at bremse kvotekonger?

Flere af svarene blev givet i anden del af dækningen, særligt i onlinefortællingen "Kvoter, konger og kumpaner". Journalisterne indhentede hemmeligstemplede dokumenter og kunne fortælle, at Esben Lunde Larsens tilbageholdelse af oplysninger havde været langt mere systematisk end hidtil antaget. Desuden havde embedsværket ligefrem lagt konkrete planer om at modarbejde den lovpakke om fiskeriet, som ministeriet var sat til at føre ud i livet for et folketingsflertal.

Esben Lunde Larsen blev efterfølgende frataget fiskeriet som ressortområde. I statsminister Lars Løkke Rasmussens formelle begrundelse blev der henvist til Rigsrevisionens kommende rapport og brexit, men også til den manglende tillid mellem ministeren og Folketinget.

Fra Dansk Folkeparti - med de afgørende stemmer – lød det: »Fyringen handler alene om den artikel. Havde Berlingske ikke bragt de afsløringer før sommerferien, var Esben Lunde jo fortsat som fiskeriminister.«

Berlingskes dækning af kvotesagen giver et unikt indblik i en lukket verden, som pressen i Danmark kan have svært ved at beskrive, fordi ministrene er forskanset bag rådgivere og embedsmænd. Den zoomer også ind på de aktuelle brudflader mellem den udøvende magt og den lovgivende magt, hvor Folketinget i enkelte situationer står magtesløst, fordi regeringen råder over embedsmændene, sagkundskaben og muligheden for at planlægge politiske forhandlingsforløb.

Link til onlinefortællingen "Kvoter, konger og kumpaner – en fortælling om storfiskere, embedsmænd og en ministers dobbeltspil":

<https://www.b.dk/nationalt/kvoter-konger-og-kumpaner-en-fortaelling-om-en-ministers-dobbeltspil>

Få overblik over sagen:

<https://www.b.dk/nationalt/sagen-om-kvotekonger>

Venlig hilsen

Pernille Dreyer, Carolina Kamil og Jens Anton Bjørnager